

ENERGETIKA SAHƏSİ YENİ TƏNZİMLƏMƏ İLƏ ÜZLƏŞİR

Energetika haqqında Qanun Layihəsi 24 oktyabr 2023-cü il tarixində Milli Məclisdə üçüncü oxunuşdan keçmişdir. Qanun olaraq təsdiqləndikdən sonra Layihə, 1998-ci il tarixli 541-IQ sayılı eyni adlı Qanunu əvəz edəcək. Layihə, enerji sənayesinin (energetikanın) ümumi əsaslarını, habelə enerji təhlükəsizliyini təmin etmək və sənayedə sağlam rəqabət mühiti yaratmaq mexanizmlərini təklif edir.

Layihənin əhatə etdiyi enerji (enerji resurslarına) bütün növ enerji məhsulları, o cümlədən yanacaq növləri, bərpa olunan enerji, elektrik, istilik enerjisi və digər enerji formaları daxildir. Qanunla əhatə edilmiş energetika sahəsində fəaliyyət növləri aşağıda verilmişdir:

- enerji resurslarının kəşfiyyatı;
- enerji resurslarının işlənməsi və hasilatı;
- enerji resurslarının emalı;
- enerjinin istehsalı;
- enerjinin saxlanması;
- enerjinin nəqli (ötürülməsi);
- enerjinin paylanması;
- enerjinin idxalı və ixracı;
- enerjinin topdan və (və ya) pərakəndə satışı; və
- təbii qaz və elektrik enerjisi bazarlarının fəaliyyətinin təşkili.

Layihə enerjinin avtomobil, dəmir yolu, hava və su nəqliyyatı vasitələri ilə daşınmasına, həmçinin nüvə materiallarının idxalına, ixracına, istehsalına, saxlanılmasına və emalına şamil olunmur. Müvafiq fəaliyyət, energetika sahəsində fəaliyyət növlərindən birini və ya bir neçəsini həyata keçirən hüquqi və ya fiziki şəxs tərəfindən həyata keçirilir.

Lisensiya və (və ya) icazə tələb edən energetika sahəsində fəaliyyət növləri bu cür lisenziyalar və (və ya) icazələr əsasında həyata keçirilir. Hökumətlə lisensiya almış energetika subyekti arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən bu fəaliyyət növləri həyata keçirilir: (i) karbohidrogen ehtiyatlarının kəşfiyyatı, işlənməsi, və hasilatı, (ii) neft və qazın ixrac boru kəmərləri vasitəsilə nəqli, (iii) elektrik enerjisinin paylayıcı şəbəkəsinin, qazpaylayıcı şəbəkənin və qaz anbarlarının idarəetməyə verilməsi, və (iv) energetika sahəsinin müxtəlif sektorlarını tənzimləyən qanunlarla müəyyən edilmiş digər növlər.

Artıq bağlanmış energetika müqavilələri ilə əlaqədar olaraq, Layihə, Azərbaycan Respublikasının ayrı-ayrı qanunları ilə təsdiq edilmiş hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişlərə və neftin və qazın ixrac boru kəmərləri vasitəsilə nəql edilməsinə dair sazişlərə və həmin sazişlər çərçivəsində bağlanmış və Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə təsdiq edilmiş digər sazişlər üzrə münasibətlərə yalnız həmin sazişlərdə nəzərdə tutulan və həmin sazişlərə zidd olmayan hallarda şamil edilir.

Energetika sahəsində fəaliyyət növlərinə nəzarət təyin ediləcək tənzimləyici tərəfindən həyata keçiriləcəkdir. Enerji istehlakçıları məişət (elektrik və ya istilik enerjisindən, habelə təbii qazdan istifadə edən fiziki şəxslər) və qeyri-məişət, habelə sərbəst (elektrik enerjisini müəyyən edilmiş həddən artıq istehlak edən, həmçinin [Elektrik Enerjisi Bazarının Əsası Qoyulub](#) baxın) və sərbəst olmayan istehlakçılardan ibarət olacaqdır. Sərbəst istehlakçı müstəqil şəkildə enerji təchizatçısını seçə bilər. Sərbəst olmayan istehlakçılar üçün təchizatçı Hökumət tərəfindən müəyyən edilir.

Energetika subyektləri və enerji istehlakçıları energetika fəaliyyətini həyata keçirən təbii və ya dövlət inhisarı subyektinin mal, iş, və xidmətlərini normativ aktlarla təsdiq edilmiş şərtlərlə Hökumət tərəfindən tənzimlənən qiymətlərlə əldə edə bilərlər. Təbii inhisarların tədarük qiymətləri *Təbii inhisarlar haqqında Qanuna* uyğun olaraq müəyyən edilir. Dövlət inhisarının subyektləri və ya onlardan tədarükün qiymətləndirilmə qaydası müəyyənləşdirilməyib.

Energetika subyektləri qiymətləri tənzimlənən və tənzimlənməyən hər bir fəaliyyətlə bağlı mühasibat uçotunu ayrı aparmalıdırlar. Hər bir fəaliyyət üzrə, həmçinin mənfəət və itkilər üzrə hesabatlar ayrıca tərtib olunmalıdır. Bundan əlavə, energetika subyektləri maliyyə hesabatlarının hər il müstəqil auditor tərəfindən yoxlanılması və dərc edilməsini təmin edirlər.

Enerji balansı, enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, enerjiyə olan tələb və təklifin proqnozlaşdırılması və onun göstəricilərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə ayrı-ayrı enerji növləri üzrə uçot göstəriciləri sistemidir. Balans energetika subyektlərindən toplanan məlumatlar, habelə enerji istehlakı haqqında məlumatlar əsasında Hökumət tərəfindən təyin edilmiş qurum(lar) tərəfindən tərtib edilir.

Hökumət energetika sahəsinin davamlı inkişafı üçün qısamüddətli (beş ilədək), orta müddətli (beş ildən on ilədək) və uzunmüddətli (on ildən çox) dövlət proqramlarını qəbul edəcəkdir.

Layihə dərc edildiyi andan qüvvəyə minir. Layihənin 15.3-cü (sərbəst olmayan istehlakçıların elektrik enerji təchizatı) və 15.4-cü (sərbəst istehlakçıların enerji təchizatçısını seçmək hüququ) Maddələri 1 iyul 2025-ci il tarixindən, 8-ci (tənzimləyici orqan), 10.2-ci (energetika subyektinin dövlət və təbii inhisar subyektlərindən satınalmaların məhdudlaşdırılması), və 15.6-cı Maddəsinin ikinci cümləsi (enerji təchizatçıları tərəfindən istehlakçılara verilən məlumatlar) 1 iyul 2028-ci il tarixindən qüvvəyə minir.

* * *

Oktyabr 2023 Qanunvericilik Yeniliyi*

Azərbaycan Respublikası

Ətraflı Məlumat üçün:

ContactUs@Bureau28a.com

*Məlumat hüquqi məsləhət təşkil etmir və bunun üçün nəzərdə tutulmur

Azərbaycan Respublikası

AZ1095, Bakı

Neftçilər Prospekti, Ev 67

www.bureau28a.com

©2023 “Bureau 28a” MMC